

Obsah

1 ÚVOD	7
2 DĚTSKÉ/ŽÁKOVSKÉ PREKONCEPTY	9
3 SLOVO JAKO VÝCHODISKO PRO ZKOUMÁNÍ DĚTSKÝCH/ŽÁKOVSKÝCH PŘEDSTAV O JAZYKOVÝCH JEVECH...	11
3.1 Vymezení problému.....	11
3.2 O přízvuku.....	14
3.3 Zjišťování prekonceptu slova.....	17
3.3.1 Scénář šetření.....	17
3.3.2 Výsledky šetření	18
3.3.3 Zjištěný prekoncept slova.....	19
4 GRAMATICKÉ CHARAKTERISTIKY SLOVA	21
4.1 Problematika kategorizace jazykových jevů.....	21
4.2 Prekoncept základního tvaru slova	23
5 JMENNÝ ROD (ROD SUBSTANTIV)	25
5.1 Vymezení problému.....	25
5.2 Historické poznámky k formování kategorie jmenného rodu.....	27
5.2.1 Formování kategorie životnosti	30
5.3 Pilotní šetření percepce rodu substantiv u dětí na počátku školní docházky	32
5.3.1 Cíle a otázky pro pilotní šetření	32
5.3.2 Popis použitých metod - Substantiva I a II	32
5.3.3 Realizace pilotního šetření	34
5.3.4 Závěrečné zhodnocení úkolu	39

5.4 Pilotní šetření percepce rodu substantiv u předškolních dětí	39
5.4.1 Cíle a otázky pro pilotní šetření	39
5.4.2 Popis použitých metod.....	40
5.4.3 Realizace pilotního šetření	43
5.4.4 Celkové zhodnocení úkolu	50
5.5 Další výzkumné pokusy v oblasti představ o rodu substantiv.....	51
5.5.1 Zhodnocení Hry na kouzelníka a odůvodnění doplňujících úkolů.	51
5.5.2 Návrh na úpravu úkolů	52
5.5.3 Průběh a výsledky modifikovaného úkolu zadávaného individuálně	53
5.5.4 Průběh a výsledky modifikovaného úkolu zadávaného v mateřské škole.....	56
5.5.5 Interpretace údajů a testovací situace modifikovaných úkolů	58
5.6 Závěr, podněty pro další šetření, podněty pro didaktické aplikace	59
6 SLOVESNÝ ČAS	61
6.1 Vymezení problému.....	61
6.1.1 Východiska.....	62
6.1.2 Slovesný tvar jako forma pro vyjádření času.....	62
6.1.2.1 <i>K vývoji slovesných forem</i>	62
6.1.2.2 <i>K některým textovým funkcím slovesných forem</i>	63
6.1.3 Stylistikové o čase	64
6.1.3.1 <i>Jan Chloupek</i>	64
6.1.3.2 <i>Josef Václav Bečka</i>	65
6.1.3.3 <i>Shrnutí o časové formě</i>	66
6.1.4 Vnímání časových relací u dítěte podle Piageta	67
6.2 Zkoumání jevu v pilotním šetření	68
6.2.1 Určení časové platnosti výpovědi bez časového adverbiala.....	68
6.2.1.1 <i>Šetření č. 1 – Soubor 1A</i>	68
6.2.1.1.1 Podmínky šetření a průběh činnosti při zadávání úkolů	68
6.2.1.1.2 Výsledky šetření č. 1.....	70
6.2.1.2 <i>Šetření č. 2</i>	71
6.2.1.2.1 Podmínky šetření a průběh činnosti při zadávání úkolů	71

6.2.1.2.2	Výsledky šetření č. 2 – Soubor 2A	72
6.2.2	Určení časové platnosti výpovědi s adverbialie	73
6.2.2.1	Šetření č. 3.....	73
6.2.2.1.1	Podmínky šetření a průběh činnosti při zadávání úkolů	73
6.2.2.1.2	Výsledky šetření č. 3 – Soubor 3A	74
6.2.2.2	Šetření č. 4.....	75
6.2.2.2.1	Podmínky šetření a průběh činnosti při zadávání úkolů	75
6.2.2.2.2	Výsledky šetření č. 4 – Soubor 4A	75
6.2.2.3	Šetření č. 5.....	78
6.2.2.3.1	Podmínky šetření a průběh činnosti při zadávání úkolů	78
6.2.2.3.2	Výsledky šetření č. 5.....	79
6.2.3	Šetření č. 6 – Porozumění časovým výrazům příslovečným a substantivním.....	79
6.3	Závěry	81
7	O VĚTĚ A VÝPOVĚDI	83
7.1	Text – výpověď – věta	83
7.2	K výzkumu dětského komunikování	83
7.3	Mluvní akt – výpověď s komunikační funkcí – věta	84
7.3.1	Mluvní akt.....	85
7.3.2	Výpověď a její komunikační funkce.....	85
7.3.3	Výpověď versus věta.....	86
7.4	Funkce výpovědi v historických gramatikách	86
7.5	Věta v lingvistické literatuře.....	88
7.6	Věta versus výpověď v didaktice mateřského jazyka	92
7.7	Věta a výpověď v konstruktivistickém pojetí učiva	94
7.8	Zkoumání jevu v pilotním šetření	96

7.8.1 Popis pilotáže – testování I.....	96
7.8.1.1 <i>Popis a organizace šetření</i>	96
7.8.1.2 <i>Průběh šetření</i>	97
7.8.1.3 <i>Pracovní definice prekonceptu věty</i>	100
7.8.2 Popis pilotáže – testování II	101
7.8.2.1 <i>Popis a organizace šetření</i>	101
7.8.2.2 <i>Průběh šetření</i>	101
7.8.2.3 <i>Analýza a interpretace šetření</i>	101
7.8.3 Popis pilotáže – testování III	101
7.8.3.1 <i>Popis a organizace šetření</i>	102
7.8.3.2 <i>Průběh šetření</i>	102
7.8.3.3 <i>Analýza a interpretace šetření</i>	102
7.8.3.4 <i>Podněty pro další zkoumání</i>	104
7.8.4 Shrnutí.....	104
8 ZÁVĚR.....	105
9 SUMMARY	107
10 LITERATURA.....	109
11 REJSTŘÍK	113
12 PŘÍLOHY.....	117